

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОВІТНІ ЗАСАДИ ДЕПУТАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	всі
Освітня програма	всі
Тривалість викладання	3-тя чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	весняний семестр
лекції:	2 години на тиждень
практичні:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладач:

Біла Дар'я Олегівна

PhD з галузі знань публічне управління
та адміністрування

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Bila/Bila.php>

E-mail: Bila.D.O@nmu.one

1. Анотація до курсу

За роки незалежності України образ депутата неодноразово піддавався критиці через численні скандали, безвідповідальну поведінку та відірваність від реального життя громади. Така репутація стала серйозним викликом для нового покоління депутатів. Ідеться не лише про молодість як вік, а передусім про нову якість свідомості та підходу до публічного служіння. Сучасна депутатська діяльність потребує глибокого переосмислення власної ролі. Основними засадами стають: принцип представництва громади як першооснова мандату довіри; відповідальність і прозорість як щоденна політична етика; активна комунікація з виборцями - замість кулуарності; здатність формувати довіру як базову цінність у публічному просторі.

Новітній підхід - це також формування нової політичної культури. Це про відмову від образу «недоторканного» чиновника та повернення до справжнього сенсу депутатства: захист інтересів людей, які тебе обрали. Цей авторський курс спрямований на формування сучасного бачення депутатської діяльності як усвідомленого служіння громаді. В умовах викликів, що постали перед українським суспільством, особливої ваги набуває підготовка нового покоління депутатів - відповідальних, відкритих до діалогу, спроможних формувати нову політичну культуру.

Курс покликаний не лише ознайомити студентів з основами депутатської діяльності, а й дати їм інструменти для критичного аналізу, практичного моделювання ситуацій, а головне сформулювати розуміння того, якою має бути публічна служба в Україні нового зразка.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни - Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти базових знань про сутність, зміст і правові засади депутатської діяльності в Україні. Курс спрямований на:

- ознайомлення з чинним законодавством та нормативно-правовими актами, що регулюють роботу депутатів;
- засвоєння основної термінології, пов'язаної з виборчою системою та представницькою владою;
- розуміння принципів, норм і стандартів, якими повинен керуватися депутат у своїй діяльності;
- розвиток у студентів навичок критичного аналізу та практичного застосування знань у сфері депутатської діяльності;
- ознайомлення з реальними прикладами роботи депутатів різного рівня, а також із кращими практиками представницької демократії в Україні.

Завдання курсу:

- знати й розуміти: основні вимоги до депутатської діяльності, її правову й етичну основу (у публічній діяльності депутата, спілкуванні зі ЗМІ та веденні соціальних мереж, як можливість комунікації з виборцями);
- чітко розуміти обов'язки депутата та обсяг повноважень на різних рівнях представницької влади;
- ознайомитися з принципами формування та функціонування постійних і тимчасових депутатських комісій;
- засвоїти організаційні аспекти роботи депутата у сесійній залі, включно з процедурою прийняття рішень;
- усвідомити важливість безперервної комунікації депутата з громадою, яку він представляє;
- розуміти форми відповідальності депутата перед виборцями, включно з публічним звітуванням та виконанням Закону України «Про запобігання корупції» та обов'язковості декларування та інших вимог фінансового контролю, передбачених Законом;
- вміти спланувати та провести умовну (моделюючи) депутатську діяльність: наприклад, зустріч з виборцями, підготовку звернень та участь у комісіях, депутатські прийоми.
- вміти: планувати та проводити елементи депутатської діяльності на виборчому окрузі та в місцевій раді; аналізувати норми законодавства, розпізнавати типові правові ситуації у діяльності депутата; формулювати та обґрунтовувати депутатську позицію з конкретного питання під час пленарного засідання; готувати депутатські звернення, запити, питання; розробити та представити публічну презентацію річного звіту депутатської діяльності.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- продемонструвати розуміння базової термінології та загальних положень законодавства, що регулює статус, повноваження, права і гарантії депутатів місцевих рад.
- продемонструвати знання щодо строків повноважень депутата місцевої ради та підстав їх дострокового припинення, а також обмежень щодо сумісництва депутатської діяльності з іншими видами професійної зайнятості.
- продемонструвати розуміння принципів депутатської етики та публічної відповідальності депутата перед громадою.

- продемонструвати знання про діяльність депутата у виборчому окрузі: порядок прийому виборців, форми взаємодії з громадянами, обов'язки перед громадою.
- продемонструвати навички підготовки депутатських звернень, запитів та запитань, відповідно до процедур, визначених законом і регламентом ради.
- продемонструвати знання прав та обов'язків депутата у роботі ради та її органів, зокрема участі в постійних і тимчасових комісіях, фракціях, сесіях і робочих засіданнях.
- продемонструвати здатність розробляти та обґрунтовувати позицію депутата під час пленарного засідання, включаючи публічні виступи, участь у дебатах та ухваленні рішень.
- продемонструвати знання порядку звільнення депутата від основного місця роботи для виконання представницьких функцій, а також особливостей залучення депутата до юридичної відповідальності.
- продемонструвати уміння моделювати типові ситуації депутатської діяльності, включаючи планування комунікації з виборцями, розгляд звернень, участь у комісіях, організацію публічного звітування.

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу. Мета, завдання, очікувані результати. Статус депутата місцевої ради. Система та критерії оцінювання.	Лекція	Силабус, Закон України від 11.07.2002 № 93-IV, Презентація курсу ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Нормативні основи депутатської діяльності.	Лекція	Закон № 93-IV, Конституція України, презентація	–
	Практичне заняття: аналіз термінології. Створення «хмари понять».	Практичне заняття	Методичні рекомендації, Mentimeter	0-5
	Практичне заняття: моделювання типових ситуацій припинення повноважень.	Практичне заняття	Витяги із законів, кейси	0-5
2	Тема 2. Повноваження депутата у виборчому окрузі й форми роботи з громадою.	Лекція	Закон України № 93-IV, презентація, приклади звернень	–
	Практичне заняття: підготовка депутатського звернення	Практичне заняття	Шаблони, приклади	0-5
	Відвідування пленарного засідання Дніпропетровської обласної ради	Виїзне практичне заняття	Протокол, порядок денний	–
3	Тема 3. Депутатська етика, принципи відповідальності та комунікації	Лекція	Закон, кодекс етики (рекомендації), кейси	–
	Ведення соціальних мереж як інструмент прямої комунікації з громадою: прозорість, підзвітність, достовірність.	Лекція	Закон України № 93-IV, кейси, приклади комунікацій	-
	Практичне заняття: аналіз прикладів порушень депутатської етики. Аналіз прикладів комунікацій депутатів у соцмережах та ЗМІ, розбір типових помилок у публічній діяльності.	Практичне заняття	Відеофрагменти, дискусія, дописи у соціальних мережах, публічні заяви у ЗМІ.	0-5
4	Тема 4. Робота депутата в раді та її органах: комісії, фракції, групи	Лекція	Статті 18-29 Закону, регламенти рад	–

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
	Відвідування засідання постійної депутатської комісії міської ради (зі знайомством та обговоренням)	Практичне виїзне заняття	Рада, запрошені депутати	0-10
5	Тема 5. Сесійна діяльність депутата, публічні виступи та участь у дебатах	Лекція	Закон, приклади стенограм	–
	Практичне заняття: розробка публічного виступу депутата	Практичне заняття	Відео, інструкція	0-10
	Відвідування пленарного засідання Дніпровської міської ради	Виїзне практичне заняття	Сесійна зала, депутатські матеріали	–
6	Тема 6. Депутатські звернення, запити, питання: форми та оформлення	Лекція	Закон, шаблони документів	–
	Практичне заняття: створення запиту і питання	Практичне заняття	Шаблони, експертний розбір	0-10
7	Тема 7. Юридичні аспекти депутатського статусу: відповідальність, імунітет, робота за суміщництвом	Лекція	Закон, кейси	–
	Молодь у місцевих радах як чинник новітніх засад депутатської діяльності	Лекція	Експертний розбір	
	Практичне заняття: аналіз ситуацій «підозра-депутат-трудова діяльність»	Практичне заняття	Сценарії для обговорення	0-10
8	Тема 8. Планування і звітування в діяльності депутата	Лекція	Методичні рекомендації, приклади звітів	–
	Практичне заняття: підготовка публічного річного звіту депутата	Практичне заняття	MS PowerPoint, шаблони	–
9	Презентація річного звіту депутатської діяльності. Обговорення Презентація результатів виконання командного / індивідуального завдання «Моделювання ситуацій: як депутат має реагувати на публічну критику чи інформаційні провокації» або «публічна презентація моделюючого звіту депутата за результатами навчання.»	Практичне заняття	Публічний виступ, peer-assessment	0-20
	Підсумкове тестування Підведення підсумків вивчення дисципліни	Лекція + тест	Анкети у MS Forms	0-40

Командне / індивідуальне завдання «Моделювання ситуацій: як депутат має реагувати на публічну критику чи інформаційні провокації» або «публічна презентація моделюючого звіту депутата за результатами навчання.». Вітається робота в команді (5-7 осіб).

Форма проведення: розроблення, презентація та захист (відповіді на запитання, дискусія) командного / індивідуального завдання перед аудиторією (бажано використовувати MS PowerPoint).

Зміст завдання: на прикладі окремої організації (наприклад, підприємства, де Ви проходили практику або закладу вищої освіти – НТУ «Дніпровська політехніка») розробити концепцію проєкту удосконалення системи управління на основі моделей якості та ділової досконалості.

Для представлення результатів виконання завдання необхідно заповнити відповідний шаблон, який розміщено у застосунку Teams MS Office та на дистанційній платформі Moodle.

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Комп'ютерне та мультимедійне обладнання.

Активованій корпоративний акаунт НТУ «ДП» (student.i.p@nmu.one).

Microsoft Office 365. Застосунки Microsoft Office: Teams, Forms, Whiteboard, OneNote.

Платформа дистанційного навчання НТУ «ДП» Moodle.

Підключення до Internet.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 7-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *поточного тестування* під час лекції на дев'ятому тижні (див. табл. розділу 4). Поточний тест складається з 20 тестових запитань двох типів (одна правильна відповідь або декілька правильних з кількох варіантів відповідей), за кожне питання можна отримати від 1 до 4 балів залежно від його складності. Загалом за поточне тестування отримується **максимум 40 балів**.

Практична частина оцінюється за результатами:

– *виконання практичних завдань*, які виконуються під час практичних занять: види завдань та розподіл балів див. у табл. розділу 4; при несвоечасному виконання практичних завдань оцінка знижується вдвічі; загалом за наскрізне завдання отримується максимум 40 балів.

– *виконання, публічної презентації* та захисту (відповіді на запитання, дискусія) результатів командного/індивідуального завдання, зміст якого описано у розділі 4; за результатами публічної презентації отримується максимум 20 балів.

У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 60 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкрито;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на HTU Microsoft Office та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до чату в Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2024-2025 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «наради» в «команді» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації інституту.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті, за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (MS Forms). Посилання на форму буде розміщено у Teams курсу. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (розділ XI, статті 140-146 стор. 26-27). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Виборчий кодекс України: документ від 31 грудня 2023 року № 396-ІХ (розділ XXXII стор. 148-242). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 03.07.2025 № 280/97-ВР, (Р.1 ст.1 стор. 4, Р II, глава 1 стор. 14-19, глава 4 стор. 38-43, глава 5 стор. 44-56). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 08.01.2025 № 93-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>

5. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 08.10.2023 року № 2939-VI (Р. III, ст. 17). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

Нормативні документи

6. Закон України «Про запобігання корупції» від 17.07.2025 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18?find=1&text=%D0%B4%D0%B5%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%B0%D1%82#top>

7. Кримінальний кодекс України 17.07.2025 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

8. Рішення міської ради від 16.12.2020 № 2/1-2 «Про затвердження Регламенту Дніпровської міської ради VIII скликання». URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?plD=703739&name=2/1-2>

9. Рішення міської ради «Про затвердження Кодексу етики депутатів Дніпровської міської ради» від 20.03.2019 № 58/43. URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?plD=637406&name=58/43>

10. Рішення міської ради від 24.02.2021 № 18/4 «Про затвердження Програми виконання доручень виборців депутатами Дніпровської міської ради VIII скликання на 2021– 2025 роки». URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/Widgets/GetWidgetContent?url=/WebSolution2/wsGetTextPublicDocument?plD=728951&name=18/4>

11. Посилання на сторінку депутата обласної ради Білої Д.О. для ознайомлення зі звітами депутата: <https://oblrada.dp.gov.ua/oblasna-rada/deputats/%d0%b1%d1%96%d0%bb%d0%b0-%d0%b4%d0%b0%d1%80%d1%8f-%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%b3%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0/>;

12. Закон України «Про статус народного депутата України» від 07.09.2023 № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>

13. Закон України «Про регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>

14. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 01.01.2022 року № 4061-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>

Додаткові:

1. Біла Д. О. (2021). Визначення ролі молоді у суспільстві в умовах політичної невизначеності та особливості формування державної молодіжної політики. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. № 3. (с. 64-70). <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/83/77>. DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.11>

2. Біла Д. О. (2022). Вплив міграції на зміну підходів до інституціоналізації державної молодіжної політики в Україні. Збірник наукових праць «Право та державне управління», № 4 (с. 213-220) http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2022/30.pdf. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.4.30>

3. Біла Д. О. (2021). Правове забезпечення молодіжної політики в умовах суспільних реформ в Україні. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та

практичні аспекти : VI Всеукраїнська за міжнародною участю науково-практичної конференції, 17 листопада 2021 року, Полтава, с. 133-135.
https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/Publ_postgrad/Zbirnyk_PЮ2021Final.pdf.

4. Біла Д. О. (2022). Молодіжна політика: європейський досвід для України. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України, XIX регіональна наук.-практ. конф., 16 червня 2022 р., м. Дніпро (с. 50-52).
https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material_conference_16_06_2022.pdf

Інформаційні ресурси

1. Офіційний вебпортал парламенту України.
 URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт Дніпропетровської обласної ради.
 URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Дніпровської міської ради.
 URL: <https://dniprorada.gov.ua/>